

Länsstyrelsen
Värmland

Kulturmiljöprogrammet Storfors

Namn:	Storfors
Nummer:	162
Kommun:	Storfors
Socken:	Kroppa

Sammanfattning

Bebyggelsemiljöer med tidstypiska och välbevarade bruksbyggnader från 1800- och 1900-talen, kyrka och kyrkogård samt övriga kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Beskrivning

Storfors räknas till Värmlands genuina bruksorter med månghundraåriga anor inom järnhanteringen. Från att ha varit ett glest befolkat randområde till jordbruksbygden kring Vänern har här vuxit fram en tätortsbildning med drygt 3000 invånare.

Bruket har sitt upphov i hertig Karls förvärv av frälsegården Fors 1588. Han lät omedelbart anlägga en stångjärnsmedja vid Storforsen för utsmide av tackjärn från hyttan i Nykroppa. Som kronobruk utvidgades verksamheten till att bli en av länets mäktigaste anläggningar. 1600-talets stormaktstid innebar ett uppsving för den svenska järnhanteringen och produktionen vid Storfors innefattade bland annat inte obetydliga mängder skjutvapen och harnesk. Under påföljande århundrade privilegierades ytterligare hammare för tillverkning av hästskor, söm, spik, yxor med mera.

1800-talet innebar dels stora moderniseringar med stålugn och införande av lancashiresmide, dels under seklets sista decennium en total omläggning med ett nyanlagt rörverk 1896. Härigenom har bruket fått en särskild profil och produktionsinriktning under 1900-talet. Samtidigt har skogsbruket och en del servicenärings bidragit till ett mer differentierat näringsliv på orten.

Som ett resultat av den betydande industrihanteringen har invånarantalet ökat och bebyggelsen successivt förtätats. Idag präglas Storfors av modern villa- och hyreshusbebyggelse med vissa inslag av äldre välbevarade byggnader från 1800-talets mitt och senare hälft eller sekelskiftet 1900. Strax intill älvfåran ligger den vitpanelade herrgården från 1840 och öster härom det gamla brukskontoret med sin tidstypiska 1920-talsklassicistiska fasad. Utmed Kyrkogatan återfinns en handfull tjänstemannavillor som utgör goda exempel på sekelskiftets träpanelarkitektur och byggnadsstil. I området finns också Storfors kyrka, ritad av arkitekt Tor Engloo, och uppförd 1959. Norr om Storforsälven finns vid Forsbron och Koltorpsområdet sammanlagt ett drygt tiotal faluröda arbetarbostäder i traditionella utföranden och material som ytterligare illustration till gången tids byggnadskonst.

Kulturhistoriskt värde

Det kulturhistoriska värdet ligger dels i helheten och samspelet mellan olika bebyggelseområden, dels i befintlig bebyggelses utformning, utförande, materialval och färgsättning.

Hot

Ej specificerat.

Skydd

- Området omfattas huvudsakligen av detaljplaner. Planerna utgör delvis skydd för befintliga kulturvärden.
- Kyrka och kyrkogård äger skydd enligt kulturminneslagen. Förändring av kyrkogård prövas av länsstyrelsen. Åtgärder på kyrkobyggnaden prövas av riksantikvarieämbetet.

Avsikter och åtgärder

Kulturvärdena i bebyggelsemiljön bör säkerställas genom detaljplanebestämmelser. Vid tillståndsprovning bör särskilt värnas om den samlade miljöbilden och ett bibehållande av byggnadsexteriörernas ursprungliga karaktär. Provning av lov bör ske efter samråd med läns museet.

Vård och underhåll av byggnader bör ske med varsamhet och hänsynstagande till bebyggelsemiljöns och enskilda byggnaders kulturhistoriska kvaliteter.

Övrigt

-

Referenser

- Ditt Värmland - Kulturmiljöprogram för Värmland och värmlänningar, Värmländska kulturmiljöer. Länsstyrelsen i Värmlands län. 1989.
- Ditt Värmland - Kulturmiljöprogram för Värmland och värmlänningar, Värmländska kulturmiljöer : Åtgärdsprogram. Länsstyrelsen i Värmlands län. 1990.

Ändringsinformation

Datum	Kommentar
2007-09-14	Informationen hämtad från 1989-90 års kulturmiljöprogram.